

Особливості функціювання власних назв військової техніки та зброї в сучасній українській мові (на прикладі онімів „Джавелін”, „Байрактар”, „Хаймарс”)

Вікторія Гойсак

Ягеллонський університет, Краків – Польща
wiktoria.hojsak@uj.edu.pl; <https://orcid.org/0000-0002-4721-2217>

Nazwy własne techniki wojskowej i broni we współczesnym języku ukraińskim (na przykładzie onimów „Javelin”, „Bayraktar”, „HIMARS”)

Wiktoria Hojsak

Uniwersytet Jagielloński, Kraków – Polska

STRESZCZENIE. W ostatnim czasie w języku ukraińskim spopularyzowało się słownictwo militarne, w szczególności nazwy broni, wśród których są zarówno te znane wcześniej (choć przeważnie tylko wąskiemu kręgowi specjalistów), jak i zupełnie nowe. Przedmiotem analizy w niniejszym artykule są słowne nazwy własne broni i sprzętu wojskowego, zaliczane przez wielu onomastów do chrematonimów i towaronimów, choć zakres chrematonimii nadal pozostaje w językoznawstwie słowiańskim nie do końca jasny. Wciąż trwają dyskusje, czy można towaronimy będące nazwami seryjnych, a nie jednostkowych przedmiotów zaliczać do nazw proprialnych. W artykule przyjmuje się stanowisko większości onomastów słowiańskich, iż są to nazwy własne. Zebrano ponad 200 słownych nazw własnych broni wykorzystywanej przez wojsko ukraińskie w czasie wojny ukraińsko-rosyjskiej, które dotąd nie były przedmiotem analizy onomastycznej. W artykule skupiono się na aspekcie funkcjonowania tych nazw w dyskursie medialnym na przykładzie trzech o największej częstotliwości użycia: „Javelin”, „Bayraktar”, „HIMARS”. Ustalono ich motywację, przebadano stopień adaptacji w tekstach mediów, gdyż wszystkie trzy to zapożyczenia, szczególną uwagę poświęcono nabytym konotacjom oraz funkcjom. Opisano proces transonimizacji z ich udziałem.

Słowa kluczowe: język ukraiński, słownictwo, nazwy broni i sprzętu wojskowego, analiza, adaptacja, onomastyka, teksty mediów

Proper names of military technology and weapon in the modern Ukrainian language (the examples of “Javelin”, “Bayraktar”, “HIMARS”)

Wiktorija Hojsak

Jagiellonian University, Kraków – Poland

ABSTRACT. In the conditions of the war, military vocabulary has become active in the Ukrainian language, in particular, the names of weapons, among which there are both previously known (although usually only to a narrow circle of specialists) and completely new ones. This article analyses verbal proper names of weapons and military equipment, classified by many onomasts as chrematonyms and commodonyms, although the scope of chrematonyms in Slavic linguistics is still not entirely clear. Discussion is still underway as to whether commodity names that are names of series rather than individual objects can be included in proper names. The article adopts the position of the majority of Slavic onomasts that these are proper names. Over 200 verbal proper names of weapons used by the Ukrainian army during the Ukrainian-Russian war have been collected, which have not yet been the subject of onomastic analysis. The article focuses on how these names function in the media discourse with the example of three terms with the highest frequency of use: “Javelin”, “Bayraktar”, “HIMARS”. Their motivation is determined and the degree of adaptation in media texts examined, as all three are borrowings. Special attention is paid to the acquired connotations and functions. The process of transonymization with their participation is described.

Keywords: Ukrainian language, vocabulary, names of weapons and military equipment, analysis, adaptation, onomastic, media discourse

У воєнних реаліях, в яких довелося існувати і розвиватися українській мові на початку XXI століття, назви військової техніки, зброї, боєприпасів значно активізувалися у мовленні та медійному просторі й перестали бути вузько-спеціалізованою лексикою, а стали загальновідомими більшості носіїв мови. Деякі з них набули певних конотацій та стали символами нескореності, сили, надії на перемогу та її запорукою. Як зазначає Ірина Литовченко, „у часи різких соціальних або політичних змін модифікується лексичний склад мови, реагуючи на виникнення нових понять, явищ у матеріальному й духовному житті соціуму” [Литовченко 2016: 7].

Предметом дослідження є словесні назви зброї та військової техніки, яка знаходиться на озброєнні сучасної української армії (станом на кінець січня 2023 року). Усі назви взято з двох інтернет-списків: в одному поміщені назви озброєння українського виробництва, в іншому не тільки українського, але й західного, яке було передано українському війську після початку російсько-української війни. Загалом зібрано понад 200 назв. Зброю з огляду

на військову та технологічну таємницю зазвичай позначали за допомогою комбінації цифр та букв, традиція надавати таким денотатам словесні назви з'явилася досить пізно, приблизно після другої світової війни.

Досліджувані назви є прагмонімами, у розумінні О. Карпенко, тобто назвами витворів матеріальної діяльності людини. Дослідниця до прагмонімів зараховує як власні (хрематоніми), так і загальні назви, чітко відокремлюючи оніми від назв серійних одиниць, тобто т.зв. товаронім [Карпенко 2010: 93]¹. Згідно з О. Карпенко, аналізовані мною словесні назви зброї не є власними назвами, оскільки головна і обов'язкова ознака власних назв полягає в тому, що вони називають одиничний денотат. Усі ж назви серійних продуктів втрачають цей аспект одиничності, оскільки означають цілу низку однотипних предметів [Карпенко 2010: 90–92]. Однак, не всі ономасти дотримуються такого погляду, вважаючи, що серійні назви або т.зв. товароніми за своєю природою та властивостями не відрізняються від властивих онімів, не різняться і методи їх дослідження [Šramek 1989; Gałkowski 2017; Торчинський 2008; 2014]. Обсяг хрематонімії досі викликає дискусії серед науковців, можна говорити про вузьке та широке розуміння поняття хрематонімії [Dunaj 2017]. Надалі у цій розвідці словесні назви зброї будуть вважатися власними назвами.

Військова лексика української мови неодноразово була предметом мовознавчих досліджень, проте здебільшого в історичному та порівняльному аспектах. Військова термінологічна система дочекалась системного опису в праці І. Литовченко [Литовченко 2016]. Проте згадані дослідження не приділяли уваги власним назвам сучасної зброї.

Існують ономастичні дослідження хрематонімів, зокрема й товаронімів, як на ґрунті української, так і польської мов, у яких розглядаються зокрема мотиви номінації денотатів, створюються класифікації, проте поки мені невідомі роботи, які стосувались би сучасних назв озброєння. Михайло Торчинський виділяє 4 аспекти дослідження хрематонімів: 1) характер іменованих об'єктів; 2) особливості творення власних назв (спосіб творення, мотиваційні відношення між денотатом і онімом, продуктивність словотвірного типу, етимологія, походження, час і шлях виникнення та структура); 3) функціонування (стилістичні особливості власних назв, конотація та символічність, сфера і форма їх уживання, кодифікаційні ознаки, тобто правопис і відмінювання) [Торчинський 2014: 285]. Про необхідність виявлення взаємовідношень між семантичними і конотаційними властивостями онімів та їх реальних денотатів пише М. Рутковський, адже процес творення власних назв міститься у сфері культури в її широкому розумінні [Rutkowski 2018: 99].

¹ М. Торчинський використовує термін *прагматоніми* – „це власні назви тих об'єктів, які мають безпосереднє відношення до матеріальної сфери діяльності людини” [Торчинський 2008: 190].

Я б хотіла перейти до третього аспекту (за Михайлом Торчинським) дослідження онімів, а саме їх функціонування в мові. Звичайно, не усі зібрані мною назви військової техніки та зброї вживаються з однаковою частотністю, не всі стали елементом медійного дискурсу. Щоб прослідкувати функціонування в мові аналізованих онімів у воєнний час я вибрала три назви озброєння: „Джавелін”, „Байрактар” та „Хаймарс”, яке, на думку експертів, відіграло досить вагомую роль у перебігу війни, особливо в перші воєнні місяці 2022 року („Джавелін” та „Байрактар”), „Хаймарс” дещо пізніше [*Три види зброї...*]. Усі три оніми позначають зброю іноземного виробництва, а отже, виникли вони в системі інших мов: англійської та турецької.

Назва американського протитанкового ракетного комплексу „Джавелін” перекладається з англ. як ‘спис, дротик’, а отже мотивована апеллятивом, що називає вид холодної зброї. Розробка та випробування почалися з 1986 р., словесну назву комплекс отримав у жовтні 1991 р., до цього позначався буквенним кодом: „TI AAWS-M”. „Javelin” успішно застосовувався під час війни в Іраку та інших збройних конфліктів за участю США [*Guard*]. За деякими даними, „Джавелін” створювався спеціально для того, щоб знищувати радянські (а згодом російські) танки, з урахуванням їх особливостей, тактики використання та навіть місцевості [Огнев 2022]. „Javelin” використовується для ураження низки цілей – бронетехніки, передусім танків, укріплень, і навіть повітряних цілей, за умов, що вони летять на низькій висоті й не дуже швидко, наприклад, гелікоптери чи безпілотники. ПТРК „Javelin” передусім відрізняється простотою у використанні та мобільністю. Перші „Джавеліни” українська армія отримала в травні 2018 р. [Левков 2023].

А. Печерський, Кореспондент АрміяInform, виводить назву від списа древньоримського війська – пілума, детально описує його вигляд та значення цієї зброї для римських легіонерів. Завданням римського списа-пілума було не стільки знищити ворога, скільки позбавити його щита, тобто броні, захисту. „Джавелін”, на думку автора, виконує ту ж функцію. Траєкторія руху ракети дозволяє їй влучити в ціль (танк) зверху, тобто в найменш захищене місце (вежу), пробиваючи броню і загалом позбавляючи піхоту бронетехніки [Печерський 2022].

Назва турецького ударного оперативно-тактичного БПЛА походить від прізвища Оздеміра Байрактара, який в 1986 році заснував фірму „Bayraktar Machina”, та його синів Сельчука і Халука. Тобто від антропоніма – прізвища розробника й виробника [Мірошниченко 2023]. З 2019 року „Bayraktar TB2” брав участь у кількох військових конфліктах. Символічно, що майже в усіх війнах ці машини протистояли техніці російського та радянського виробництв (Лівія, Нагірний Карабах). „Байрактари” можуть знищувати різноманітні ракетно-зенітні комплекси, танки, колони техніки. Дрон може нести 2 протитанкові ракети або 4 авіабомби. „Байрактари” швидкі, легкі,

маневрені, а також ними просто керувати. Україна використовує „Байрактари» з 2021 р. На думку експертів, „Байрактари» були особливо ефективними, поки росіяни не приготували своє ППО. Зараз їх значення набагато менше.

Правопис обох назв у мові ЗМІ ще не до кінця усталений: трапляється оригінальний запис і адаптований графічно запис українським алфавітом, подекуди обидва варіанти в одному тексті; запис з лапками або ж без лапок. Обидва слова не до кінця адаптовані в систему відмінювання, тобто трапляються приклади вживання з відмінюванням і без нього:

Історія штурмовика Олександра із **Javelin'ом** у руках [...]. Я розумів, адже одна ракета до **Javelin** коштує близько \$80 тис. [„Вікна”, 25.08.2022]. Їхнє видання вивчає ефективність використання „**Джавелінів**” під час військових конфліктів у різних частинах світу [„Голос України”, 30.01.2023]. Серед них – протитанкові ракети „**Джавелін**” (**Javelin**), які Україна використовує у війні з російською армією [„Голос Америки”, 3.05.2022]. Сьогодні **Javelin** є на озброєнні армій багатьох країн світу, включаючи США, Велику Британію, Україну, Ізраїль, Індію та інші [...]. Крім того, **Джавелін** має самонавідну систему, що дозволяє ракеті точно пролетіти до цілі, навіть якщо остання рухається [„Дивись. INFO”, 3.04.2023]. Ердоган показав **Bayraktar** з українським двигуном [ТСН, 27.03.2023]. Турецькі „**Байрактари**” укомплектують ракетами, щоб збивати дрони та літаки – гендиректор [ТСН, 30.10.2022]. В Україні вже скоро почнуть налагоджувати виробництво „**байрактарів**”: як українці перейматимуть турецький досвід [ТСН, 29.09.2022].

Завдяки великій ефективності в першій фазі повномасштабного вторгнення, „Джавеліни» та „Байрактари» набули надзвичайної популярності та особливих конотацій в медіа-текстах, про що свідчать хоча б такі заголовки: **Зброя української перемоги: ПТРК Javelin FGM-148 – нещадний до ворожих танків** [„Root Nation”, 9.03.2022]; **Джавелін – „Спис”, який наводить жак на російських загарбників** [„Волинські новини”, 8.03.2022]; **Смертельний „Спис” проти броні окупантів: „вбивця танків” ПТРК Javelin у війні в Україні** [„Еспресо”, 23.01.2023]; **Швидкі, невловимі та смертоносні: що таке Байрактари та чим вони лякають ворога** [„24 канал”, 2.03.2022]; **Жваві „пташки” відмінно зарекомендували себе в боях проти російських окупантів** [„РБК Україна”, 24.06.2022].

Обидва оніми беруть участь у процесі **трансонімізації**, мотивуючи виникнення наступних власних назв, серед яких:

- **Антропоніми:** імена дітей – *Джавеліна, Аделіна-Джавеліна* (додано флексійну морфему *-а*, змінено граматичний рід), *Ян-Джавелін, Артур-Байрактар* [дані з профілю Міністерства юстиції України в мережі Facebook], численні ніки в інтернет-просторі, зокрема й у демінутивній формі *Джавелінка* (додано суфікс *-к(а)*), *Байрактарчик* (додано суфікс *-чик*), назви іграшкових персонажів сумської художниці Світлани Качуровської *Джавелінка, Джавеліночка* (додано суфікс *-очк(а)*), *Бджовеліни* (утворене з двох слів: *бджоли* + *джавеліни*), *Байрактарчик*.

- **Зооніми:** клички тварин, напр. лемурів у Київському зоопарку: *Тоді у нас народилось двоє лемурів – Байрактар та Джавеліна. Їхня мама, яка перелякалася від вибухів, опікувалася лише Джавеліною, а Байрактара ми вигодовували самі* [ТСН, 9.03.2023]; кличка собаки-персонажа дитячої книжки „Джавелінка і святий Миколай” Люби Кіндратович, яка вийшла у видавництві „Свічадо”.
- Ціла низка **товаронімів** з дуже різних галузей виробництва і послуг, причому деякі з них не мають ніякого видимого зв'язку з онімом, яким вони мотивовані, напр. назви продуктів харчування, страв і напоїв: назви кількох видів горілки „Джавелін” / „Javelin”, „Байрактар”, пиво „Джміль Джавелін”, коктейль „Джавелін”, піца „Джавелін” і „Байрактар”, сет суші (різні виробники) „Джавелін”, „Байрактар”, печиво „Джавелінка” (Прилуки, Чернігівська обл.), назва м'ясних виробів „Джавелінка”, „Байрактарчик” Харківського м'ясокомбінату, хліб криворізького хлібокомбінату „Яровий” переіменовано на „Джавелін”, а бублик „Турецький” на „Байрактар” (тут зв'язок очевидний), сорт винограду „Джавелін”, пічка „Джавелінка” (Львів), комп'ютерна програма „Javelin PDF Readers”, роутер і підключення до інтернету „Джавелін” і „Байрактар”, кейс „Джавелін”. У виборі номена для інших помітний натяк на те, що зброя, яка мотивує товаронім, ефективно захищає її власника та знищує ворога, напр. набір для захисту рослин від шкідників „Байрактар”, страховий поліс „Особистий Джавелін”. Інша складова значення аналізованих онімів – зброя як символ нескореності, запорука перемоги – домінує при таких номінаціях: назва інтернет-магазину армійських товарів „Байрактар”, назва радіо „Байрактар” („радіостанція безпрецедентного українського спротиву”). Трапляються ергоніми, як напр. назва компанії ТОВ „Джавелінка ПАРТС” (Радивилів, Рівненська обл.), а навіть назви подій, зокрема: тренінг для підлітків під назвою „Психологічний Джавелін” (Калуш, Івано-Франківська обл.), турнір з художньої гімнастики „Джавелінка” (Одеса). Акції збору коштів на закупівлю турецьких дронів спочатку в Україні, а потім і за кордоном отримали назву „Народний байрактар”.

Велику кількість антропонімів, утворених від оніма „Джавелін” можна пояснити також внутрішньомовними факторами, адже від нього легко утворити форму жіночого роду, сама назва є дуже милозвучною, ймовірно асоціюється з іншими жіночими іменами, напр. Евеліна, Джасміна. Первісне значення ‘спис’ у мові-донорі, мабуть, маловідоме загалові і не відіграє ніякої ролі.

Слово *байрактар* в українській мові зовсім не нове і належить до історизмів. Хоч *Словник української мови в 11 томах* не фіксує цієї лексеми, можна відшукати її в *Корпусі української мови* (у художніх та наукових історичних

текстах), у значенні офіцера турецького війська, адже з турецької *bayraktar* перекладається саме як *прапороносець* [Турецько-український словник], або ж власного імені, напр.: *Над усім цим майоріли знамена, що їх несли байрактари великих і малих підрозділів* (Юрій Сорока, Хотин, цит. за Корпус української мови). Прізвище *Байрактар* в сучасній Україні носить, за даними сайту Генеалогічного товариства „Рідні”, 139 осіб, найбільше в регіоні Буджак на Одещині [Офіційний сайт Генеалогічного товариства „Рідні”].

Слід ще згадати про мем „Свята Джавеліна”. Історію виникнення мема розповів канадський журналіст українського походження Крістіан Боріс в інтерв’ю виданню „Заборона” [„Заборона”, 21.12.2022]. У 2017 році американський художник Кріс Шоу створив зображення Богородиці з автоматом Калашникова. Саме тоді Україна потребувала великої партії протитанкових комплексів „Javelin”, тому хтось в інтернеті змінив „Калашников” на „Джавелін”, а Крістіан Боріс перетворив його на мем та інструмент збирання пожерт на підтримку України. Тепер це ціла імперія мемів.

Нещодавно образ Богородиці з „Джавеліном” художник Андрій Пальваль зобразив у муралі „Свята Джавеліна” (Київ), що викликало спротив Всеукраїнської ради церков. Цікаво, що на офіційній сторінці The National WWI Museum and Memorial з’явилась стаття, автори якої прослідковують історію ікон на війні (ілюструючи прикладами з різних країн), на яких задля моральної підтримки нерідко зображували зброю, напр. мечі, списи. Різниця в тому, що люди не звикли бачити на іконах сучасну зброю [Religious Icons in Art and War].

Про явище міфологізації зброї свідчить ще один факт використання її назви. До книги *Все буде паляниця. Антологія сучасної української фантастики* увійшов коротенький текст автора Морок Елл під назвою „Нова українська хтонь”. Цією хтонню є саме зброя „Байрактар” [Все буде паляниця...].

„Хаймарс” – американська ракетна артилерійська система підвищеної мобільності. На озброєнні української армії перебуває з 2022 р. Англійська оригінальна назва є аббревіатурою *HIMARS – High Mobility Artillery Rocket System*. В українській мові ця назва втратила характер аббревіатури, почала записуватись як власна назва з великої букви, тобто можна говорити про процес онімізації. У мові українських ЗМІ можна натрапити на три варіанти запису українською абеткою: „Хімарс” (за принципом транслітерації), „Гаймарс” та „Хаймарс”. Хоч передостання найбільш точно передає англійську вимову², однак в узусі переважає остання.

Приклади вживання оніма в мові ЗМІ: „На платформі HIMARS є шість некерованих ракет, які можуть вистрілюватися, вражати цілі на континен-

² Див. також інтерв’ю Л. Масенко від 9.11.2022 р. <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=99989>.

тальній частині якоїсь території” [„Радіо Свобода”, 1.06.2022]; „Там історія так і виглядала: масованими ударами „Хаймарсів” спочатку знищити логістику противника” [„Радіо Свобода”, 10.04.2023]; „Ще 5 червня у нього запитали, що він думає про постачання американських РСЗВ Гаймарс українським військам [„New Voice”; 16.07.2022]. Нерідко в одному і тому ж тексті поруч функціонує запис „Хаймарс” або „Гаймарс” та оригінальний НІМАРС.

Онім „Хаймарс”, як і „Джавелін” та „Байрактар”, мотивує виникнення інших власних назв. Якщо у випадку двох попередніх нові оніми означали приблизно ті ж денотати, то у випадку „Хаймарса” прослідковують певні різниці. По-перше, **антропоніми** представлені дуже скромно, це лише нік *Хаймарсик* (демінітивна форма, додано суфікс *-ик*). Зафіксовано **зооніми** *Хаймарс*, *Хаймарсик*, напр. „За одну ходку підвозив два ящики БК: на передовій бійцям допомагав віслучок «Хаймарс»” [ТСН, 7.03.2023].

Серед **товаронімів** знову ж таки досить багато назв продуктів харчування: назви кількох видів горілки, сет суші «Хаймарс», піца (кілька різних виробників) „Хаймарс”, „Хаймарс з перчиком”, набір для захисту рослин від шкідників і хвороб „НІМАРС”, сорт моркви „ХАЙМАРС” (запис великими літерами на зразок англійської абрєвіатури). Значно більше, ніж у випадку „Джавеліна” та „Байрактара” назв побутових товарів (не беруться до уваги сувеніри, на яких просто зображений ракетний комплекс, таких безліч, йдеться про офіційну назву виробу, на якому навіть немає прямого візуального натяку на первісне значення оніма). Цікаво, що деякі назви оформлені у словосполучення, в яких з гумором обігруються, пов’язані з цим видом зброї конотації, напр.: сумка „Хаймарс виробник бавовни”, настінний годинник „Настав час ХАЙМАРС”, набір косметики „Доброго вечора – Хаймарс”, диван „Хаймарс” (мережа магазинів „Файні меблі”), сукня „Хаймарс”. Зафіксовано ергоніми: назва фірми „Хаймарс” (з галузі торгівлі), організації „Всеукраїнський благодійний фонд «ЗООПОЛІС ХАЙМАРС»”. Команда організації „Saint Javelin” („імперія мемів”, про яку була мова вище) створила „Святого Хаймарса”.

Усі три аналізовані оніми є дериваційно активними в сучасній українській мові. Крім згаданих вище демінітивів та відповідника жіночого роду (*Джавеліна*), усі три оніми мотивують дієслова зі значенням ‘знищити ворога конкретним видом зброї’: *джавелінувати*, *джавелінувати*, *байрактарити*, *хаймарсити*, *захаймарсити*, *відхаймарсити*. Ці дієслова належать до розмовного стилю, мають експресивне забарвлення, частіше вживаються у коментарях, у соцмережах, ніж на офіційних сторінках ЗМІ³.

³ Про дієслова цього типу згадують Н.І. Єльнікова [Єльнікова 2022: 299] та М.І. Навальна [Навальна 2022: 41].

Таким чином дериваційні ланцюги аналізованих онімів виглядають так:

„Джавелін” – Джавеліна – Джавелінка – Джавеліночка
– джавелінити
– джавелінувати

„Байрактар” – Байрактарчик
– байрактарити

„Хаймарс” – Хаймарсик
– хаймарсити – відхаймарсити
– захаймарсити

Після детального розгляду функціонування онімів у сучасному медійному просторі, мовної адаптації та словотворчих моделей слід ще коротко зупинитись на їхніх функціях. За польським дослідником В. Дунаєм, можна виділити три основні функції хремотонімів: ідентифікаційна, експресивна та імпресивна, яка має на меті вплинути на реципієнта [Dunaј 2017: 86]. Звичайно, для деяких товаронімів, мотивованих назвами зброї, саме це імпресивна (маркетингова, рекламна функція) буде домінуючою. Проте, як здається, можна говорити й про набуття онімами нової функції – символічної. Крім того, приклади функціонування в сучасному медійному дискурсі аналізованих онімів та похідних виконують і гумористичну функцію, яка є своєрідним механізмом психологічного захисту в умовах воєнного протистояння. Про „Байрактари”, „Джавеліни” та „Хаймарси” складають пісні, вони нерідко з’являються в постфольклорних текстах або текстах т.зв. мережевого фольклору, але це вже тема для іншого дослідження.

Проаналізовані назви зброї активізувались в українському медійному дискурсі та побутовому мовленні. Адаптувались графічно, фонетично, флексійно і дериваційно. Набули символічних значень та конотацій. Водночас стали мотиваторами нових назв на побутовому рівні, у галузях виробництва і торгівлі, нерідко цілком втрачаючи первинне значення, виконуючи символічну функцію інструмента інформаційної війни, засобу психологічної підтримки або ж просто інструмента для зроби коштів.

Список використаної літератури

Єльнікова Н., *Неологізми у медіатекстах періоду воєнного стану в Україні*, [в:] „Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану”, 2022, № 1, с. 298–300.

Карпенко О., *Когнітивна ономастика*, Одеса: Фенікс, 2010.

Колоїз Ж., *Українська оказіональна деривація*, Київ: Акцент, 2007.

- Левков О., *Смертельний „Спис” проти броні окупантів: „вбивця танків” ПТРК Javelin у війні в Україні*, [в:] Електронний ресурс: <https://espresso.tv/smertelnyy-spis-proti-broni-okupantiv-vbivtsya-tankiv-ptrk-javelin-u-viyni-v-ukraini>.
- Литовченко І., *Динамічні процеси у військовій лексиці української мови (назви зброї, амуніції, споруд)*, Кривий Ріг: Видавець Роман Козлов, 2016.
- Мірошниченко Б., *Від автозапчастин до ударних безпілотників. Як турецький виробник Bayraktar здобув світову славу*, [в:] Електронний ресурс: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/02/9/696862/>.
- Навальна М., Спис О., *Функційно-семантичні особливості використання військової лексики в мові газети „День”*, [в:] „Закарпатські філологічні студії”, 2022, вип. 25, т. 1, с. 36–42.
- Огнев О., *ПТРК Javelin – чим він крутий і як допомагає українській армії*, [в:] Електронний ресурс: <https://www.unian.ua/weapons/ptrk-javelin-chim-vin-krutiy-i-yak-dopomagaie-ukrajinskiy-armiji-ostanni-novini-11774992.html>.
- Печерський А., *„Джавелін” – дротик, який лишає ворога без броні*, [в:] Електронний ресурс: <https://armyinform.com.ua/2022/09/24/dzhavelin-drotyk-yakyj-lyshaye-voroga-bez-broni/>.
- Торчинський М., *Онімна система і критерії її аналізу*, [в:] „Наукові записки ТНПУ. Серія: Мовознавство”, 2014, вип. II (24), с. 283–288.
- Торчинський М., *Структура онімного простору української мови*, Хмельницький: Авіст, 2008.
- Три види зброї, які змінили хід війни України з Росією*, [в:] Електронний ресурс: <https://focus.ua/uk/voennye-novosti/551970-tri-vida-oruzhiya-kotorye-izmenili-hod-voyny-ukrainy-s-rossiye-cnn-foto>.
- Dunaj W., *Funkcje nazw własnych*, [w:] „Onomastica”, 2017, LXI/2, s. 77–89.
- Galkowski A., *Chrematonimia w kulturze współczesnej*, [w:] „Onomastica”, 2017, LXI/1, s. 55–71.
- Guard*, [w:] Електронний ресурс: http://www.ngu.com.ua/weapon/antitank/at_javelin_all.html.
- Religious Icons in Art and War. Saint Javelin and Symbols of Resistance*, [w:] Electronic source: <https://www.theworldwar.org/learn/about-wwi/religious-icons-art-and-war>.
- Rutkowski M., *Internet jako przedmiot opisów onomastycznych i medioonomastycznych*, [w:] „Onomastica”, 2018, LXII, s. 99–112.
- Šrámek R., *Chrématonymický objekt*, [w:] *Chrématonyma z hlediska teorie a praxe*, red. R. Šrámek, L. Kuba, Brno 1989, s. 13–20.

Spysok vykorystanoi literatury [References]

- Yelnikova N., *Neolohizmy u mediatekstakh periodu voiennoho stanu v Ukraini [Neologisms in media texts of the martial law period in Ukraine]*, [v:] „Pidhotovka pravookhorontsiv v systemi MVS Ukrainy v umovakh voiennoho stanu”, 2022, no. 1, s. 298–300.
- Karpenko O., *Kohnityvna onomastyka [Cognitive onomastics]*, Odesa: Feniks, 2010.

- Koloiz Zh., *Ukrainska okazionalna deryvatsiia [Ukrainian occasional derivation]*, Kyiv: Aktsent, 2007.
- Levkov O., *Smertelnyi „Spys” proty broni okupantiv: „vbyvtsia tankiv” PTRK Javelin u viini v Ukraini [Deadly “Javelin” against the armor of the occupiers: the “tank killer” Javelin anti-tank missile system in the war in Ukraine]*, [v:] Elektronnyi resurs: <https://espresso.tv/smertelny-spis-proti-broni-okupantiv-vbivtsya-tankiv-ptrk-javelin-u-viyni-v-ukraini>.
- Lytovchenko I., *Dynamichni protsesy u viiskovii leksytsi ukrainskoi movy (nazvy zbroi, amunitsii, sporud) [Dynamic processes in the military vocabulary of the Ukrainian language (names of weapons, ammunition, structures)]*, Kryvyi Rih: Vydavets Roman Kozlov, 2016.
- Miroshnychenko B., *Vid avtozapchastyn do udarnykh bezpilotnykiv. Yak turetskyi vyrobnyk Bayraktar zdobuv svitovu slavu [From auto parts to impact drones. As a Turkish manufacturer, Bayraktar has gained world fame]*, [v:] Elektronnyi resurs: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/02/9/696862/>.
- Navalna M., Spys O., *Funktsiino-semantychni osoblyvosti vykorystannia viiskoi leksyky v movi hazety „Den” [Functional and semantic peculiarities of the use of military vocabulary in the language of the newspaper “Den”]*, [v:] „Zakarpatski filolohichni studii”, 2022, vyp. 25, t. 1, s. 36–42.
- Ohniev O., *PTRK Javelin – chym vin krutyi i yak dopomahaie ukrainskii armii [Functional and semantic peculiarities of the use of military vocabulary in the language of the newspaper “Den”]*, [v:] Elektronnyi resurs: <https://www.unian.ua/weapons/ptrk-javelin-chim-vin-krutiy-i-yak-dopomagaye-ukrajinskiy-armiji-ostanni-novini-11774992.html>.
- Pecherskyi A., „Dzhavelin” – drotyk, yakyi lyshaie voroha bez broni [“Javelin” is a dart that leaves the enemy without armor], [v:] Elektronnyi resurs: <https://armyinform.com.ua/2022/09/24/dzhavelin-drotyk-yakyj-lyshaye-voroga-bez-broni/>.
- Torchynskyi M., *Onimna systema i kryterii yii analizu [System of proprial names and criteria for its analysis]*, [v:] „Naukovi zapysky TNPU. Serii: Movoznavstvo”, 2014, vyp. II (24), s. 283–288.
- Torchynskyi M., *Struktura onimnoho prostoru ukrainskoi movy [The structure of the proprial names system of the Ukrainian language]*, Khmelnytskyi: Avist, 2008.
- Try vydy zbroi, yaki zminyly khid viiny Ukrainy z Rosiieiu [Three types of weapons that changed the course of Ukraine’s war with Russia], [v:] Elektronnyi resurs: <https://focus.ua/uk/voennye-novosti/551970-tri-vida-oruzhiya-kotorye-izmenili-hod-voyny-ukrainy-s-rossiy-cnn-foto>.
- Dunaj W., *Funkcje nazw własnych [Functions of proper names]*, [w:] „Onomastica”, 2017, LXI/2, s. 77–89.
- Gałkowski A., *Chrematonimia w kulturze współczesnej [Chrematonymy in contemporary culture]*, [w:] „Onomastica”, 2017, LXI/1, s. 55–71.
- Guard, [w:] Elektronnyi resurs: http://www.ngu.com.ua/weapon/antitank/at_javelin_all.html.
- Religious Icons in Art and War. Saint Javelin and Symbols of Resistance*, [w:] Electronic source: <https://www.theworldwar.org/learn/about-wwi/religious-icons-art-and-war>.
- Rutkowski M., *Internet jako przedmiot opisów onomastycznych i medioonomastycznych [The Internet as a subject of onomastic and mediaonomastic descriptions]*, [w:] „Onomastica”, 2018, LXII, s. 99–112.
- Šrámek R., *Chrématonymický objekt [Chrematonymic object]*, [w:] *Chrématonyma z hlediska teorie a praxe*, red. R. Šrámek, L. Kuba, Brno 1989, s. 13–20.

Список використаних джерел

- Корпус української мови*, [в:] Електронний ресурс: <http://korpus.org.ua>.
Все буде паляниця. Антологія сучасної української фантастики, т. 4, [в:] Електронний ресурс: <https://tinyurl.com/5n72r6j9>.
Офіційний сайт Геналогічного товариства „Рідні”, [в:] Електронний ресурс: <https://ridni.org/karta>.
Турецько-український словник, [в:] Електронний ресурс: <https://tinyurl.com/2ar5xsjp>
- Сайти ЗМІ:
 24 канал, [в:] Електронний ресурс: <https://24tv.ua>.
 Вікна, [в:] Електронний ресурс: <https://vikna.tv>.
 Волинські новини, [в:] Електронний ресурс: <https://www.volynnews.com>.
 Голос Америки, [в:] Електронний ресурс: <https://ukrainian.voanews.com>.
 Голос України, [в:] Електронний ресурс: <http://www.golos.com.ua>.
 Дивись. INFO, [в:] Електронний ресурс: <https://dyvys.info>.
 Еспресо, [в:] Електронний ресурс: <https://espresso.tv>.
 Заборона, [в:] Електронний ресурс: <https://zaborona.com>.
 Оборонно-промисловий кур'єр, [в:] Електронний ресурс: <https://opk.com.ua/>.
 Радіо Свобода, [в:] Електронний ресурс: <https://www.radiosvoboda.org>.
 РБК Україна, [в:] Електронний ресурс: <https://www.rbc.ua>.
 ТСН, [в:] Електронний ресурс: <https://tsn.ua>.
- New Voice, [в:] Електронний ресурс: <https://nv.ua>
 Root Nation, [в:] Електронний ресурс: <https://root-nation.com>.

Spysok vykorystanykh dzherel [References]

- Korpus ukrainiskoi movy [Corpus of the Ukrainian language]*, [v:] Elektronnyi resurs: <http://korpus.org.ua>.
Vse bude palianytsia. Antolohiia suchasnoi ukrainiskoi fantastyky [Everything will be a “palianytsia”. An anthology of modern Ukrainian fiction], t. 4, [v:] Elektronnyi resurs: <https://tinyurl.com/5n72r6j9>.
Ofitsiynyi sait Henealohichnoho tovarystva „Ridni” [Official website of the Genealogical Society „Ridni”], [v:] Elektronnyi resurs: <https://ridni.org/karta>.
Turetsko-ukrainskyi slovnyk [Turkish-Ukrainian dictionary], [v:] Elektronnyi resurs: <https://tinyurl.com/2ar5xsjp>.

- Saity ZMI:
 24 kanal, [v:] Elektronnyi resurs: <https://24tv.ua>.
 Vikna, [v:] Elektronnyi resurs: <https://vikna.tv>.

Volynski novyny, [v:] Elektronnyi resurs: <https://www.volynnews.com>.
Holos Ameryky, [v:] Elektronnyi resurs: <https://ukrainian.voanews.com>.
Holos Ukrainy, [v:] Elektronnyi resurs: <http://www.golos.com.ua>.
Dyvys. INFO, [v:] Elektronnyi resurs: <https://dyvys.info>.
Espresso, [v:] Elektronnyi resurs: <https://espresso.tv>.
Zaborona, [v:] Elektronnyi resurs: <https://zaborona.com>.
Oboronno-promyslovyi kurier, [v:] Elektronnyi resurs: <https://opk.com.ua/>.
Radio Svoboda, [v:] Elektronnyi resurs: <https://www.radiosvoboda.org>.
RBK Ukraina, [v:] Elektronnyi resurs: <https://www.rbc.ua>.
TSN, [v:] Elektronnyi resurs: <https://tsn.ua>.

New Voice, [v:] Elektronnyi resurs: <https://nv.ua>.
Root Nation, [v:] Elektronnyi resurs: <https://root-nation.com>.